

II. — In illa hora accesserunt discipuli ad Jesum, dicentes : Quis putas, major est in regno cœlorum? (*Matth. XVIII. 1.*)

Et residens vocavit duodecim, et ait illis : Si quis vult primus esse erit omnium novissimus, et omnium minister. (*Marc. IX. 34.*)

Tu considera primum quidem, quod nihil eorum quæ sunt in terris quærunt : deinde quod postea hanc passionem deposuerunt. Nos autem neque ad defectus eorum contingere possumus : neque enim quærimus *Quis major est in regno cœlorum?* sed, quis major est in regno terræ?

Notandum est, quod illi euntes disputabant de principatu, ipse sedens docet humilitatem. Principes enim laborant, humiles quiescunt. (*Hieronymus.*)

III. — Advocans Jesus parvulum. (*Matth. XVIII. 2.*) Et accipiens puerum. (*Marc. IX. 35.*) Statuit eum in medio eorum. (*Matth. XVIII. 2.*) Secus se. (*Luc. IX. 47.*)

Quem cum complexus esset ait illis. (*Marc. IX. 35.*)

Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum.

Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est major in regno cœlorum. (*Matth. XVIII. 3, 4.*)

Nam qui minor est inter vos omnes, hic major est. (*Luc. IX. 48.*)

Quisquis unum ex hujusmodi pueris receperit in nomine meo, me recipit : et quicumque me susceperit, non me suscipit, sed eum, qui misit me. (*Marc. IX. 36.*)

Ipsa visu eis persuadens humiles esse, et simplices : etenim ab invidia et vana gloria parvulus mundus existit, et a concupiscendo primatum. (*Chrysostomus.*)

Quod autem complectitur puerum significat humiles suo dignos esse complexu. (*Beda.*)

Nisi conversi fueritis ab hac elatione et indignatione, in qua modo estis, *et efficiamini* omnes ita innocentes et humiles per virtutem, sicut parvuli sunt per ætatem, *non intrabitis in regnum cœlorum* : et quandoquidem aliter non intratur, quanto quis erit humilior, tanto major efficitur in regno cœlorum. (*Glossa.*)

Adhuc autem magis insinuat præmissi verbi intentionem dicens : *Nam qui minor est, etc.* Quod de modesto dicit, qui nihil sublime de se putat propter honestatem. (*Cyrillus.*)

Non solum autem ait, Si tales efficiamini, mercedem magnam accipietis; sed et Si alios tales honorabitis propter me. (*Chrysostomus.*)

Sed quia se in pueris recipi docebat, ne putaretur hoc esse solum quod videbatur, subjunxit : *Et quicumque me susceperit*, etc. : talem se utique ac tantum credi volens, qualis et quantus est Pater. (*Beda.*)

MEDITATIO CCXLII.

DIDAGMA

QUADRAGESIMUM OCTAVUM.

Cavendum a scandalo parvulorum.

I. — Qui susceperit unum parvulum talem in nomine meo, me suscipit.

Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, et demergatur in profundum maris. (*Matth. XVIII. 5, 6. — Marc. IX. 41.*)

Væ mundo a scandalis. Necesse est enim ut veniant scandala : verumtamen væ homini illi, per quem scandalum venit. (*Matth. XVIII. 7.*)

Sicut qui hos honorant propter me, mercedem habent, ita et qui hos dehonora-

ultimam sustinebunt vindictam. Si autem convicium scandalum vocat, ne mireris, multi enim pussillanimes ex eo quod despicuntur, scandalizati sunt. (*Chrysostomus.*)

Recte autem qui scandalizari potest pusillus appellatur : qui enim magnus est, quodcumque passus fuerit, non declinat a fide; qui autem pusillus est animo, et parvus, occasiones quærit quo scandalizetur. Propterea oportet nos maxime his consulere qui parvi sunt in fide, ne occasione nostri offendantur, et recedant a fide, ne decedant a salute. (*Beda.*)

Ex manifestis autem nobis tormentum describit intolerabile, faciens mentionem molæ et submersionis, et non ait; mola suspendatur in collo, sed bonum est ei hoc sustinere; demonstrans quoniam eum gravius aliquod malum exspectat. (*Chrysostomus.*)

Necesse est ut veniant scandala quia sunt necessaria, idest utilia, ut per hoc qui probati sunt manifesti fiant. (*Glossa.*)

Væ homini illi qui vitio suo facit, ut per se fiat quod necesse est ut in mundo fiat. Simulque, per generalem sententiam, percutitur Judas qui proditioni animum præparaverat. (*Hieronymus.*)

II. — Si autem manus tua, vel pes tuus scandalizat te : abscide eum, et projice abs te : bonum tibi est ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quam duas manus,

vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum. (*Matth. XVIII. 8.*)

Ite in gehennam, in ignem inexstinguibilem.

Ubi vermis eorum non moritur, et ignis non exstinguitur. (*Marc. IX. 42, 43.*)

Ut autem discas quod non sunt absolutæ necessitatis scandala, audi quæ sequuntur : *Si autem manus tua, etc.* Non autem hoc de membris corporalibus dicit, sed de amicis, quos in ordine necessariorum membrorum habemus : nihil enim est ita nocivum ut conversatio mala. (*Chrysostomus.*)

Debilem dicit adjutorio alicujus amici privatum : nam melius est absque amico ire in vitam, quam cum eo ire in gehennam. (*Glossa.*)

III. — Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, et projice abs te : bonum tibi est cum uno oculo in vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. (*Matth. XVIII. 9.*)

Ubi vermis eorum non moritur, et ignis non exstinguitur.

Omnis enim igne salietur, et omnis victima sale salietur. (*Marc. IX. 47, 48.*)

Damnati enim in gehenna cruciantur horrendis vermibus et ignibus perpetuis. Quo circa tertio Christus hanc sententiam repetit,

ut terribiles hosce vermes et ignes nobis inculcet, ut eorum horrore scandalum et peccatum omne fugiamus. Causa est, *Omnis enim*, scilicet talis qui gehennæ adjudicandus est *igne salietur*, idest igne uretur et cruciabitur; sed ita ut eodem igne quasi sale servetur incorruptus ad perpetua tormenta. Sal enim et urendi et conservandi vim habet : urit et cruciat adustione, a credine sua servat a corruptione. Idem facit ignis gehennæ, quare apposite comparatur sali.

Sicut omnis victima Dei solet sale saliri, ex lege, (*Levit. II. 3.*) sic quilibet gehennæ adjudicandus, erit quasi victima justitiæ et vindictæ Dei in perpetuum, ideoque igne inexstinguibili velut sale salietur; id est uretur et cruciabitur ac simul incorruptus in igne perdurabit. (*Cornelius a lapide Com. in Marcum. Cap. IX. 48.*)

IV. — Videte ne contemnatis unum ex his pusillis : dico enim vobis, quia Angeli eorum in cœlis semper vident faciem Patris mei, qui in cœlis est. (*Matth. XVIII. 10.*)

Salvandorum igitur per Christum orationes Angeli Deo quotidie offerunt : ergo periculose ille contemnitur cujus desideria ac postulationes ad æternum et invisibilem Deum Angelorum famulatu ac ministerio pervehuntur. (*Hilarius.*)

MEDITATIO CCXLIII.

DIDAGMA

QUADRAGESIMUM NONUM.

De correptione fraterna.

I. — Si peccaverit in te frater tuus, vade, et corripe eum inter te et ipsum solum : si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. (*Matth. XVIII. 16.*)

Quando ergo in nos aliquis peccat, habeamus magnam curam, non pro nobis, nam gloriosum est injuriam oblivisci; sed obliviscere injuriam tuam, non vulnus fratris tui : ergo corripe inter te et ipsum solum studens correctioni, parcens pudori. Forte enim præ verecundia incipit defendere peccatum suum, et quem vis facere correctionem, facis pejorem. (*Augustinus.*)

Ergo propter illum fac ut lucreris illum. Agnosce, quia in hominem peccando peristi : nam si non perieras, quomodo te lucratus est? Nemo ergo contemnat quando peccat in fratrem. (*Augustinus.*)

II. — Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium testium stet omne verbum. (*Matth. XVIII. 16.*)

Vide qualiter non vindictæ gratia hæc correptio fit, sed emendationis : et propter hoc non confestim jubet duos accipere, sed quando ipse corrigi non voluerit : neque tunc ad eum mittit multitudinem, sed unum vel duos; et ad hoc legis testimonium inducit, dicens : *ut in ore duorum, etc.* Habes testimonium quia totum fecisti quod tuum erat. (*Hieronymus.*)

III. — Quod si non audierit eos : dic Ecclesiæ : si autem Ecclesiam non audierit : sit tibi sicut ethnicus, et publicanus. (*Matth. XVIII. 17.*)

Porro si nec illos audire voluerit, tunc multis dicendum est, ut detestationi eum habeant; ut qui non potuit pudore salvari, salvetur opprobriis.

Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Id est noli illum jam deputare in numero fratrum tuorum : nec sic tamen salus ejus negligenda est : nam et ipsos ethnicos, idest gentiles et paganos, in hoc numero quidem non deputamus, sed tamen eorum salutem semper inquirimus. (*Augustinus.*)

MEDITATIO CCXLIV.

DIDAGMA QUINQUAGESIMUM.

De castitate quam suadet Christus.

I. — Dicunt Jesu discipuli ejus : Si ita est causa hominis cum uxore non expedit nubere.

Qui dixit illis : Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. (*Matth. XIX. 10, 11.*)

Ideo non omnes capere possunt, quia non omnes volunt. Palma proposita est : qui concupiscit gloriam non cogitat de labore. Nemo vinceret, si omnes periculum timerent. Ex eo ergo quod quidam a proposito continentiae cadunt, non debemus circa virtutem castitatis fieri pigriores : sicut qui in pugna cadunt non exanimant ceteros. Quod ergo dicit, *quibus datum est*, illud ostendit; quia nisi auxilium gratiae acciperemus, nihil nobis valeret. Hoc autem auxilium gratiae volentibus non denegatur : dicit enim Dominus supra VII, "Petite, et accipietis." (*Chrysostomus.*)

II. — Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt : et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus. (*Matth. XIX. 12.*)

In uno eorum posuit naturam, scilicet in eo qui nascitur : in altero necessitatem, scilicet in eo qui factus est; in tertio voluntatem, qui scilicet spe regni caelestis talis esse decreverit. (*Hilarius.*)

Possumus et aliter dicere. Eunuchi sunt ex matris utero qui frigidiores natura sunt, nec libidinem appetentes; et alii qui ab hominibus fiunt, idest persuasione haeretica simulant castitatem, ut mentiantur religionis veritatem. Sed nullus eorum consequitur regnum caelorum, nisi qui se propter Christum castraverit. (*Hieronymus.*)

III. — Et sunt eunuchi qui seipsos castraverunt propter regnum caelorum. Qui potest capere capiat. (*Matth. XIX. 12.*)

Cum autem dicit, *qui se castraverunt*, non membrorum dicit abscissionem, sed malorum cogitationum interemptionem. (*Chrysostomus.*)

Prosequitur : *Qui potest capere capiat* : ut unusquisque consideret vires suas, utrum possit virginalia et pudicitiae implere praecipita. Quae hortantis Domini vox est, et milites suos ad pudicitiae praemium concitantis, quasi : qui potest pugnare, pugnet, et superet, ac triumphet. (*Hieronymus.*)

MEDITATIO CCXLV.

DIDAGMA

QUINQUAGESIMUM PRIMUM.

Divites difficulter salvari.

I. — Jesus dixit discipulis suis : Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in regnum cœlorum. (*Matth. XIX. 23.*)

Quam difficile qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt. (*Marc. X. 23. — Luc. XVIII. 24.*)

Discipuli autem obstupescabant in verbis ejus. At Jesus rursus respondens ait illis : Filioli, quam difficile est, confidentes in pecuniis, in regnum Dei introire. (*Marc. X. 24.*)

Et iterum dico vobis : Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum cœlorum. (*Matth. XIX. 24. — Marc. X. 25. — Luc. XVIII. 25.*)

Inter pecunias habere et pecunias amare nonnulla distantia est : tutius autem est nec habere nec amare divitias. (*Rabanus.*)

Unde Dominus in Marco exponens hujus loci sensum dixit : *Difficile est confidentibus*, et illi enim in divitiis confidunt qui omnem suam spem in divitiis collocant. (*Remigius.*)

Quia vero divitiæ habitæ difficile contemnantur, non dixit quod impossibile est divitem intrare in regnum cœlorum, sed difficile. Ubi difficile ponitur, non impossibilitas prætenditur, sed raritas demonstratur. (*Hieronymus.*)

Secundum hoc quod dicit : *Facilius est camelum*, etc, nullus divitum salvus erit. Sed si legamus Isaiam; quomodo cameli Madian et Epha venient ad Hierusalem cum donis atque muneribus, et qui quondam curvi erant et vitiorum gravitate distorti ingrediuntur portas Hierusalem; videbimus quomodo et isti cameli, quibus divites comparantur, cum deposuerint gravem sarcinam peccatorum et totius corporis pravitatem, intrare possunt per angustam et arctam viam quæ ducit ad vitam. (*Hieronymus.*)

II. — Auditis autem his, discipuli mirabantur valde, dicentes (*Matth. XIX. 25.*) ad semetipsos : Et quis potest salvus fieri? (*Marc. X. 26. — Luc. XVIII. 26.*)

Discipuli inopes existentes turbantur pro salute aliorum, dolentes et doctorum jam viscera assumentes. (*Chrysostomus.*)

Cum autem pauci sint divites in comparatione multitudinis pauperum, intelligendum est, quod omnes qui divitias cupiunt in divitum numero haberi discipuli animadverterunt. (*Augustinus.*)

III. — Adspiciens autem (illos, *Marc. X. 27.*) Jesus dixit illis : Apud homines hoc impossibile est. (*Matth. XIX. 26.*) Sed non apud Deum. (*Marc. X. 27.*)

Quæ impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum. (*Luc. XVIII. 27.*)

Per hoc quod dicit, *adspiciens*, significat Evangelista, quod mansueto oculo timidam eorum mentem mitigavit.

Dei autem opus hoc esse consequenter ostendit, quoniam multa opus est gratia ut homo in divitiis dirigatur. Neque etiam hoc ideo dicitur ut resupinus jaceas, et sicut ab impossibilibus abstineas : sed magnitudinem justitiæ considerans insilias, Deum rogans. (*Chrysostomus.*)

MEDITATIO CCXLVI.

DIDAGMA

QUINQUAGESIMUM SECUNDUM.

Præmium eorum qui omnibus relictis
Christum sequuntur.

I. — Tunc respondens Petrus, dixit ei : Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te : quid ergo erit nobis? (*Matth.*

XIX. 27. — *Marc. X. 28.* — *Luc. XVIII. 28.*)

Qualia omnia, o beate Petre? arundinem, rete, navigium. Omnia quidem hæc dicit, non propter munificentiam, sed ut per interrogationem hanc inopem inducat plebem. Quia enim Dominus dixerat, *si vis perfectus esse*; ne dicat aliquis inopum : Quid igitur si non habuero, non possum esse perfectus? interrogat Petrus, ut tu inops discas quoniam in nullo hinc diminutus es. (*Chrysostomus.*)

II. — Jesus autem dixit illis : Amen dico vobis, quod vos qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit Filius hominis in sede majestatis suæ, sedebitis et vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel. (*Matth. XIX. 28.*)

Manifestum est ergo quod conregnabunt ei et communicabunt in gloria illa : honorem enim et gloriam ineffabilem significavit per thronos. Qualiter autem hæc promissio completa est? Numquid enim et Judas sedebit? Nequaquam. Non simpliciter eis promisit, neque enim dixit : vos sedebitis; sed adjunxit : *qui secuti estis me* : ut et hinc Judam excludat, et eos qui postea futuri erant attraheret : non enim ad illos solos dictum est, neque ad Judam jam indignum effectum. (*Chrysostomus.*)

III. — Et omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum (propter me, et propter Evangelium, *Marc. X. 29.*) (propter regnum Dei, *Luc. XVIII. 29.*) centuplum accipiet, et vitam æternam possidebit. (*Matth. XIX. 29.*)

Nemo est ... qui non accipiat centies tantum, nunc in tempore hoc : domos et fratres, et sorores, et matres, et filios, et agros, cum persecutionibus, et in sæculo futuro, vitam æternam. (*Marc. X. 29, 30.*)

Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi. (*Matth. XIX. 30.* — *Marc. X. 31.*)

Si quis reliquerit omnia, et secutus fuerit Christum; quæ promissa sunt Petro, et ipse recipiet. Si autem non omnia reliquit sed quædam quæ specialiter referuntur : hic multiplicia recipiet, et vitam possidebit æternam. (*Origenes.*)

Est quidem centies tantum merces secundum communicationem, et non secundum possessionem : hoc enim adimplevit eis Dominus non corporaliter, sed alio quodam modo. (*Chrysostomus.*)

Uxor enim in domo, circa viri cibum negotiatur et vestimenta. Vide igitur hoc et in

Apostolis : multæ enim mulieres sollicitæ erant de eorum cibo et vestimentis, et ministrabant eis. Similiter et patres et matres plurimos Apostoli habuerunt, scilicet eos qui ipsos diligebant : sed et Petrus unam relinquens domum, postea omnium discipulorum domos habebat. Et majus est; quia cum persecutionibus hæc omnia possidebunt sancti, si persecutionem sint passi et angustiati, propter quod sequitur : *Multi autem erunt primi*, etc. Pharisei enim primi existentes, facti sunt novissimi, qui vero omnia reliquerunt, et Christum secuti sunt, fuerunt novissimi in sæculo isto per angustias et persecutiones : sed erunt primi per spem quæ est in Deum. (*Theophylactus.*)

MEDITATIO CCXLVII.

DIDAGMA

QUINQUAGESIMUM TERTIUM.

Adhortatio ad submissionem.

I. — Audientes decem cœperunt indignari de Jacobo et Joanne (petentibus ut sedeant, unus ad dexteram, alter ad sinistram in regno Christi.)

Jesus autem vocans eos (ad se, *Matth. XX, 25.*) ait illis : Scitis quia hi, qui vi-

dentur principari gentibus dominantur eis : (*Marc. X. 41, 42.*) Et qui majores sunt (principes eorum, *Marc. X. 42.*) potestatem exercent in eos. (*Matth. XX. 25.*)

Sicut autem duo carnaliter petierunt : ita et decem carnaliter contristati sunt : nam velle quidem esse super omnes vituperabile est : sustinere autem alium super se minus est gloriosum. (*Chrysostomus.*)

Humilis autem magister et mitis nec cupiditatis duos arguit, nec decem reliquos indignationis increpat et livoris. (*Hieronym.*)

Quia enim turbati erant, vocatione eos consolatur, de propinquo eis loquendo. (*Chrysostomus.*)

Ostendit autem quod Gentilium est primatus cupere : et sic Gentium comparatione eorum animam æstuantem convertit. (*Chrysostomus.*)

II. — Non ita erit inter vos : sed quicumque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister :

Et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus. (*Matth. XX. 26, 27.*) Erit omnium servus. (*Marc. X. 44.*)

Frustra igitur aut illi immoderata quæsierant, aut isti dolent super majorum desiderio, cum ad summitatem virtutum non potentia, sed humilitate veniatur. (*Beda.*)

III. — Nam et Filius hominis non venit ut ministraretur ei, sed ut ministraret et daret animam suam redemptionem pro multis. (*Marc. X. 45. — Matth. XX. 28.*)

Qui se exaltaverit, humiliabitur : et qui se humiliaverit exaltabitur. (*Matth. XXIII. 12.*)

Proponit exemplum : ut si dicta parvi penderent, erubescerent ad opera. (*Beda.*)

Nam etsi Angeli et Martha ministraverunt ei, tamen non ideo venit ut ministraretur, sed ut ministret : et tantum venit ministrans, ut impleretur quod sequitur, *et daret animam suam*, etc. (*Origenes.*)

Quod majus est quam ministrare. Cum enim aliquis pro eo cui ministrat moritur, quid isto potest esse majus et mirabilius? Sed tamen ista ministratio et humilitatis descensus gloria ejus erat et omnium : ante enim quam homo fieret, solum ab Angelis agnoscebatur ; cum autem factus est homo et crucifixus est, non tantum ipse gloriam habet, sed et alios in participationem suæ gloriæ suscepit, et dominatus est per fidem orbi terræ. (*Theophylactus.*)

MEDITATIO CCXLVIII.

DIDAGMA

QUINQUAGESIMUM QUARTUM.

De tributo Cæsari pendendo.

I. — Abeuntes Pharisæi, consilium inierunt ut caperent eum in sermone. (*Matth. XXII. 15.*)

Et observantes miserunt insidiatores. (*Luc. XX. 20.*) Quosdam ex Pharisæis. (*Marc. XII. 13.*) Discipulos suos cum Herodianis. (*Matth. XXII. 16.*)

Qui se justos simularent, ut caperent eum in sermone, ut traderent illum principatui, et potestati præsidis. (*Luc. XX. 20.*)

Quærentes Dominum comprehendere summi sacerdotes timuerunt turbam : atque ideo quod per se non potuerunt, a terrenis potestatibus efficere tentabant, ut vel ipsi a morte ejus viderentur immunes. (*Beda.*)

Paraverunt autem Domino laqueos : illaqueati sunt tamen in eis pedes eorum. (*Theophylactus.*)

II. — Qui venientes (*Marc. XII. 14.*) interrogaverunt eum dicentes. (*Luc. XX. 21.*)

Magister, scimus quia verax es. (*Matth. XXII. 16.*) Quia recte dicis et doces.

(*Luc. XX. 21.*) Et non est tibi cura de aliquo : non enim respicis personam hominum. (*Matth. XXII. 16.*) Nec vides in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces. (*Marc. XII. 14.*)

Dic ergo nobis, quid tibi videtur, licet census dare Cæsari, an non? (*Matth. XXII. 17.*)

Licet nobis tributum dare Cæsari? (*Luc. XX. 22.*) An non dabimus? (*Marc. XII. 14.*)

Tripliciter contingit aliquem veritatem non docere. Primo ex parte ipsius docentis : quia scilicet veritatem vel non novit, vel non curat ; et contra hoc dicunt : *scimus quia verax es.* Secundo ex parte Dei, cujus timore postposito, quidam veritatem de eo, quam noverunt, non pure annuntiant : et contra hoc dicunt : *et viam Dei in veritate doces.* Tertio ex parte proximi, ex cujus timore vel amore aliquis veritatem tacet ; et ad hoc excludendum dicunt : *et non est tibi cura de aliquo,* scilicet homine : *non enim respicis personam hominum.* (*Glossa.*)

Blanda autem et fraudulenta interrogatio, illuc provocat respondentem ut magis Deum quam Cæsarem timeat, et dicat non debere tributa solvi ; ut statim audientes herodiani, seditionis contra Romanos auctorem habeant. (*Beda.*)

III. — Considerans autem dolum illorum. (*Luc. XX. 23.*) Et cognita Jesus nequitia eorum, ait : Quid me tentatis hypocritæ? Ostendite mihi numisma census? (*Matth. XXII. 18, 19.*) Afferte mihi denarium, ut videam. (*Marc. XII. 15.*)

At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis Jesus : Cujus est imago hæc et superscriptio?

Dicunt ei : Cæsaris. (*Matth. XXII. 20, 21.* — *Marc. XII. 16.*)

Non secundum sermones eorum pacificos blande respondit; sed secundum conscientiam eorum crudelem, aspera dixit : quia Deus voluntatibus respondet, non verbis.

Dicit ergo eis, *hypocritæ*, ut considerantes eum humanorum cordium cognitorem, quod facere cogitabant perficere non auderent. Vide ergo quod Pharisæi blandiebantur ut perderent; sed Jesus confundebat eos ut salvaret, quia utilior est homini Deus iratus quam homo propitius. (*Chrysostomus.*)

IV. — Respondens autem Jesus. (*Marc. XII. 17.*) Tunc ait illis : Reddite ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsari, et quæ sunt Dei, Deo. (*Matth. XXII. 21.* — *Marc. XII. 17.* — *Luc. XX. 25.*)

Et audientes mirati sunt. (*Matth. XXII. 22.* — Super eo. *Marc. XII. 17.*)

Et non potuerunt verbum ejus reprehendere coram plebe, tacuerunt. (*Luc. XX. 26.*)

Et relicto eo abierunt. (*Matth. XXII. 22.*)

Quasi dicat : Verbis tentatis, operibus obedite : subiistis Cæsaris servitutem, suscepistis quæ ejus sunt, date ergo illi census, Deo timorem : non exigit Deus denarium, sed fidem. (*Titus.*)

Reddas ergo numisma regium Regi. Deus etiam tibi tradidit intellectum et rationem : restituas hoc ei, non comparatus bestiis, sed in omnibus rationabiliter procedens. (*Theophylactus.*)

Qui autem credere debuerant ad tantam sapientiam, mirati sunt, quod calliditas eorum insidiandi non invenisset locum. (*Beda.*)

MEDITATIO CCXLIX.

DIDAGMA

QUINQUAGESIMUM QUINTUM.

Primum et maximum legis
mandatum.

1. — Pharisæi audientes quod silentium imposuisset Sadducæis, convenerunt in unum.

Et interrogavit eum unus ex eis legis doctor, tentans eum :

Magister, quod est mandatum magnum in lege? (*Matth. XXII. 34, 35, 36.*)

Tentans dicebat, *Magister*, quoniam non tamquam discipulus Christi proferebat hanc vocem. Si quis ergo non discit aliquid a Verbo, nec tradit se ei ex toto animo suo; dicit autem ei, *Magister*, frater Pharisæi est Christum tentantis. Cum ergo ante Salvatoris adventum legeretur lex, forsitan quærebatur quod est mandatum magnum in ea : neque enim interrogasset hoc Pharisæus, ni diu apud illos de hoc quæsitus fuisset et non inventum; donec veniens Jesus, hoc diceret. (*Origenes.*)

II. — Jesus autem respondit ei : Quia primum omnium mandatum est : Audi Israel, Dominus Deus tuus, Deus unus est :

Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua, et ex tota virtute tua. (*Marc. XII. 29, 30.*)

Hoc est maximum et primum mandatum. (*Matth. XXII. 38.*)

Secundum autem simile est illi : Diliges proximum tuum tamquam teipsum.

Majus horum aliud mandatum non est. (*Marc. XII. 31.*)

In his duobus mandatis universa lex pendet et prophetæ. (*Matth. XII. 40.*)

Si tentanti Pharisæo Dominus non respondisset, æstimare possemus non esse unum mandatum majus altero. Sed Dominus respondens subdit : *Hoc est maximum et primum mandatum*, ubi discimus sententiam de mandatis; quod est magnum, et sunt inferiora usque ad minima. Respondet autem Dominus non solum, quod est magnum mandatum, sed etiam primum, non pro ordine Scriptoris, sed pro dignitate virtutis. Hi autem soli, hujus mandati in se suscipiunt magnitudinem et primatum, qui non solum diligunt Dominum Deum suum, sed etiam illa tria susceperint, scilicet *ex toto corde*, etc. Docuit autem quod non solum et magnum et primum, sed etiam quod esset secundum simile priori. (*Origenes.*)

Qui autem hominem amat, simile est sicut qui Deum amat : quia imago Dei est homo, in quo Deus diligitur, sicut rex in sua imagine honoratur. Et propter hoc dicitur hoc mandatum simile esse primo.

Ad duo hæc præcepta pertinet totus decalogus : præcepta quidem primæ tabulæ ad dilectionem Dei : præcepta secundæ ad dilectionem proximi. (*Rabanus.*)

III. — Et ait illi Scriba : Bene Magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus, et non est alius præter eum.

Et ut diligatur ex toto corde, et ex toto intellectu, et ex tota anima, et ex tota fortitudine : et diligere proximum tamquam seipsum, majus est omnibus holocaustomatibus, et sacrificiis. (*Marc. XII. 32, 33.*)

Ostendit (Scriba) ex hoc quod dicit, gravem sæpe inter scribas et pharisæos quæstionem esse versatam; quod esset mandatum primum, sive maximum divinæ legis : quibusdam videlicet hostias et sacrificia laudantibus : aliis vero fidei et dilectionis opera præferentibus : eo quod plurimi patrum, ante legem, ex fide tantum, quæ per dilectionem operatur placerent Deo. In hac sententia Scriba iste se fuisse declarat. (*Beda.*)

IV. — Jêsus autem videns quod sapienter respondisset, dixit illi : Non es longe a regno Dei. Et nemo jam audebat eum interrogare. (*Marc. XII. 34.*)

Ideo non fuit longe a regno Dei, quia sententia illius quæ novi testamenti et evangelicæ perfectionis est propria, fautor exstitisse probatus est. (*Beda.*)

Quia in sermonibus confutati sunt, ultra non interrogant; sed apertissime comprehensum Romanæ tradunt potestati : ex quo intelligimus, venena invidiæ posse quidem superari, sed difficile conquiescere. (*Beda.*)

IDEM, VEL SIMILE DIDAGMA.

(*Luc. X.*)

I. — Ecce quidam legisperitus surrexit tentans illum, et dicens : Magister, quid faciendo vitam æternam possidebo? (*Luc. X. 25.*)

Volens legisperitus seducere Christum, ut aliquid contra Moysen loqueretur, adest tentans ipsum, Magistrum vocans, doceri non patiens. Et quia Dominus solitus erat, his qui veniebant ad eum loqui de vita æterna, utitur legisperitus ejus eloquiis. Et quia tentabat astute, nihil aliud audit nisi quæ per Moysen edita sunt. (*Cyrillus.*)

II. — At ille dixit ad eum : In lege quid scriptum est? Quomodo legis?

Ille respondens dixit : Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omnibus viribus tuis, et ex omni mente tua : et proximum tuum sicut teipsum. (*Luc. X. 26, 27.*)

Hoc igitur intelligendum est, quod oportet nos omnem virtutem animæ, amori divino subijcere, et hoc viriliter, et non remisse : unde additur : *et ex omnibus viribus tuis. (Theophylactus.)*

Cum hac igitur intentione trinam ad Deum dilectionem lex pertractat, ut avellat nos a trina mundi habitudine, qua respicitur ad possessiones, ad gloriam et ad voluptates, in quibus etiam tentatus est Christus. (*Maximus.*)

Tu autem attende, qualiter fere cum eodem excessu postulat utrumque præceptum : de Deo enim ait : Toto corde tuo; de proximo, sicut teipsum : quod si diligenter observaretur, nec servus esset nec liber, nec victor nec victus, nec dives, nec pauper, nec notus unquam esset diabolus : potius enim paleæ ignis sustinerent immissionem, quam fervorem caritatis diabolus : adeo cuncta superat dilectionis constantia. (*Chrysostomus.*)

III. — Dixitque illi : Recte respondisti : fac hoc, et vives. (*Luc. X. 28.*)

Ex his indubitanter colligitur, quod vita quæ prædicatur, secundum mundi Creatorem Deum et antiquas scripturas ab eo traditas, vita perpetua est : attestatur enim Dominus sumens ex Deuteronomii (*Cap. VI.*) quidem illud, *Diliges Dominum Deum tuum* : ex Levitici vero (*Cap. XIX.*) illud, *Diliges proximum sicut teipsum.* (*Origenes.*)

MEDITATIO CCL.

DIDAGMA

QUINQUAGESIMUM SEXTUM.

Obediendum legitimis ductoribus
etsi malis.

I. — Audiente omni populo, dixit Jesus discipulis suis :

Attendite a Scribis. (*Luc. XX. 45, 46.*)
Cavete a Scribis, qui volunt in stolis ambulare, et salutari in foro.

Et in primis cathedris sedere in synagogis, et primos discubitus in cœnis.

Qui devorant domos viduarum sub ostentu prolixæ orationis. (*Marc. XII. 38, 39, 40.*)

Simulantes longam orationem. (*Luc. XX. 47.*)

Hi accipient prolixius iudicium. (*Marc. XII. 40.*)

Damnationem majorem. (*Luc. XX. 47.*)

Quia eos (discipulos) orbis doctores mitebat, merito monet non esse eis imitandam Pharisæorum ambitionem. (*Theophylactus.*)

Idest cultioribus vestimentis induti ad publicum procedere : in quo inter cetera dives peccasse describitur. (*Beda.*)

Non solum autem laudes ab hominibus, verum etiam pecunias quæerunt. Sunt enim qui se justos simulantes, a peccatorum suorum conscientia turbatis, quasi patroni pro eis in judicio futuri, pecunias accipere non dubitant : et cum porrecta manus pauperi preces juvare soleat, illi ob hoc maxime in precibus pernoctant, ut pauperi nummum tollant. (*Theophylactus.*)

Hi accipiunt majorem damnationem, quia non solum malum faciunt, sed orationes prætendunt, et virtutem faciunt pravitatis excusationem; viduas etiam depauperant, quarum oportebat misereri, dum ob sui præsentiam eas cogunt expendere. (*Theophyl.*)

Vel quia laudes ab hominibus et pecunias quæerunt, majori damnatione plectuntur. (*Beda.*)

II. — Tunc Jesus locutus est ad turbas, et ad discipulos suos, dicens : Super cathedram Moysi sederunt Scribæ et Pharisei.

Omnia ergo quæcumque dixerint vobis, servate, et facite : secundum opera vero eorum nolite facere : dicunt enim et non faciunt. (*Matth. XXIII. 1, 2, 3.*)

Quid est autem doctore illo miserabilius, cujus vitam discipuli cum non sequuntur salvantur, cum imitantur perduntur? (*Origenes.*)

Sicut autem aurum de terra eligitur, et terra relinquitur; sic et auditores doctrinam accipiant, et mores relinquunt; frequenter enim de homine malo bona doctrina procedit. Sicut autem sacerdotes melius judicant, propter bonos, malos docere; quam propter malos, bonos negligere; sic et subditi propter bonos sacerdotes, etiam malos honorent; ne propter malos etiam boni contemnantur : Melius est enim malis injusta præstare, quam bonis justa subtrahere. (*Chrysostomus.*)

III. — Alligant enim onera gravia, et importabilia, et imponunt in humeros hominum : digito autem suo nolunt ea movere.

Omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus : dilatant enim phylacteria sua, et magnificant fimbrias. (*Matth. XXIII. 4, 5.*)

Tales autem sunt qui grave pondus venientibus ad pœnitentiam imponunt : et sic dum pœna præsens fugitur, contemnitur pœna futura. Si enim fascem super humeros adolescentis quem non potest bajulare possueris; necesse habet ut aut fascem rejiciat, aut sub pondere confringatur : sic et homini cui grave pondus pœnitentiæ imponis, necesse est ut, aut pœnitentiam rejiciat, aut suscipiens, dum sufficere non potest scan-

dalizatus amplius peccet. Deinde etsi erramus modicam poenitentiam imponentes : nonne melius est propter misericordiam reddere rationem, quam propter crudelitatem? (*Chrysostomus.*)

In omni re nascitur quod ipsum exterminat, sicut ex ligno vermis, et ex vestimento tinea : Unde sacerdotum ministerium qui positi sunt ad ædificationem sanctitatis, corrumpere diabolus nititur, ut hoc ipsum bonum, dum propter homines fit, fiat malum. (*Chrysostomus.*)

PARS SEXTA.

De sanctissima Passione Domini
nostri Jesu Christi.

ADHORTATIO.

Apud Altissimum sit cogitatio tua, et deprecatio tua ad Christum sine intermissione dirigatur.

Si nescis speculari alta et cœlestia, requiesce in Passione Christi : et in sacris vulneribus ejus libenter habita.

Si enim ad vulnera et pretiosa stigmata Jesu devote confugis, magnam in tribulatione confortationem senties : nec multum curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentia perferes. (*De Imitatione Christi, L. II. c. 1, 4.*)